

CLEVELANDSKA AMERIKA

IZHAJA V PONDELJEK, SREDU IN PETEK.

NAROČNINA:
 Za Ameriko - \$3.00 Za Clev'd. po pošti \$4.00
 Za Evropo - \$4.00 Posamezna številka - 5c

Via alič. dobiti na napisu na "Clevelandsko Ameriko".
 515 E. CLAIR AVE., N. Y. CLEVELAND, OHIO. TELEPHONE CUY. PRINCETON 181.

EDWARD KALISH, Publisher

LOUIS J. PIRC, Editor.

ISSUED MONDAY, WEDNESDAY AND FRIDAY.

Read by 25.000 Slovenians in the City of Cleveland and elsewhere.
 Advertising rates on request. American in spirit Foreign in language only

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the post office at Cleveland,
 Ohio under the Act of March 3rd, 1879.

No. 3. Friday, Jan. 5. 1916.

Američki Slovenci, ki niso državljani.

Prvi beli naseljeni, ki so prišli v današnje Zjednjene države, so prišli v to deželo, ne toliko raditev, ker so pričakovali tukaj, da hitro obogatijo, ali pa morebiti, da si tukaj na beroju zlata in v brezdelju živijo in zaklade nabirajo. Kdo tako misli, se silno moti. Prvotni naseljeni so se moralibotiti s tisočerimi neprilikami in težavami, katerih današnji naseljeni ne poznavajo. Tu so bile divjine, nepridomi gozdni, divja zverina, nekulturni in božajeljni Indijanci, močvirja, alne reke, nobenih potov, nobenih naselij. Vse to so morali naseljeni sami šele ustvariti, kultivirati deželo, znehanim trudom in žrtvami, poleg tega pa biti vsak dan pripravljen, da padejo v boju z Indijanci. Tak je bil položaj prvih naseljenih v Ameriki.

Raditev, ker so iskali tukaj osebne svobode, neodvisnosti, prostoti, verske svobode, katere niso mogli dobiti v starri domovini. To je prvi, zadnji in poglaviti vzrok, zakaj so priceli prihajati Angleži in Franci v Ameriko. Doma so se tedaj vršili verski boji, evropski vladarji so si prilastevali neomejeno oblast nad svojimi podložniki, zato pa je naseljevanje v Ameriko naraščalo. Tu so dobili naseljeni mir, svobodo in neodvisnost, česar doma niso imeli. Raje so prestali tisoče nevarnosti, raje so delali noč in dan, raje tvegali svoje življenje v boju za obstanek kot da bi suženjsko živel pod svojimi gospodarji. In ko so tukaj nekoliko opomogli, tedaj so se popolnoma odrešili vseki zvez v Evropo, proglašili so se in svoje zemlje za svobodne in neodvisne. Tako je nastala ameriška republika.

Novejši naseljeni ne prihajo iz teh plemenitih vrokov v Ameriko. Tudi naši Slovenci ne. Poglavitno kar zene današnje Slovence v Ameriko, je zasnežek. V poštov moramo vedati jemati današnje izvanredne razmere radi vojne v Evropi, toda tako je bilo pred vojno in tako bo po vojni. Nobene plemenite ideje niso gnale Slovence v Ameriko. Pač pa skrajno žalostne domače razmere, gospodarske in politične. In zato je bilo vedno tako, da so rojaki tu nekaj let delali, prislužili par sto dolari, potem pa zopet rajali nazaj v Avstrijo, kjer so gorie znova začeli, dokler niso bili zapravljeni prisluženi ameriški dolari.

Radi tega večnega preseljevanja, naši Slovenci tudi nobenega pravega pojma niso dobili v Ameriki, o politični svobodi, o neodvisnosti naroda. Kdo Slovencev se je zanimal za ameriško javno življenje? Poznali so tukaj v Ameriki le šapo in bord, saloon in svoje društvo, če so sploh stopili v državo, in je bilo vse. Izmed 250.000 Slovencev v Ameriki jih je prav gotovo še sedem osmih takih, ki ničesar o Ameriki ne vedo, ne poznavajo njenih postav, njene krasne ustave, njene svobode, neodvisnosti. Ne vedo, kdo je glavar države, kdo dela postave za državo, kdo se delata za državo, itd. Priznanje gre vsakomur, kdor se ravna po tem.

Kardinal Mercier

Ni naš princip in ne poklic, da bi zagovarjali ali peli slavonakaemu duhovnu, posebno ne višjemu duhovnemu, ker jih ne priznavamo za koristne člane cloveške družbe. Toda povsod se dobijo izjeme. V vsakem stanu so ljudje tako kremeniti značajev, m tudi med duhovni. Imeli smo tudi mi Slovenci tak, može, in omenimo le Simon Gregorčiča, Anton Medveda in Franc Finzgarja. To so značaji, ki ne krivijo hrbitov, ki ne izkoriscajo ljudstva, pač pa nasprotno, delujejo v blagor ljudstva in skušajo lajšati gorie v cloveški družbi, bodisi osebno ali s poezijo, prozo, itd. Priznanje gre vsakomur, kdor se ravna po tem.

Ena najbolj markantnih oseb te vojne med katoliško duhovščino je belgijski kardinal Mercier. Malo znanejšev imamo v svetovni zgodovini, da bi bližniki temu duhovnu-patriotu. Nemci vladajo z najbolj kruto in železno pestjo v Belgiji. Proti živinskemu početju Nemcev napram priporosteni ljudstvu se je postavil kardinal Mercier. Kljub zaporednim svarilom nemške vlade, kljub dejstvu, da je obdan od vseh strani od volunov, kljub temu, da živi kot ujetnik v svoji lastni hiši, pa je neprestano z najbolj ostrimi besedami nastopil proti Nemcem in zahteval cloveško postopanje z ljudmi. Cela Belgija je danes pod hanskim kopitom Nemcev, in edini Belgijec, ki se je poregnil za svojo podlačeno domovino je kardinal Mercier.

Desete Joseph/kardinal Mercier je Belgijec po rojstvu, rojen je bil leta 1851 v Brain l'Alland. Bil je namenjen za duhovništvo in je dobil svojo vzgojo v Malines, v Parizu in Lipskem. Leta 1874 je postal duhoven, nakar je bil imenovan profesorjem filozofije. Ko je bil star 55 let, je bil imenovan nadškofom v Malines in leta 1907 je postal kardinal.

Kardinal Mercier kot duhoven, kot škofov, nadškofov, kardinal ni zasledoval politike, niti sejal smrtnega sovraštva med svojimi verniki, ampak neprestano ga je vodila bratska ljubezen in pomo bližnjemu. Meseca januarja si moramo zapomniti namesto svetnikov sledenje, važne zgodovinske dneve:

1. januarij: Novo leto. Tega dne leta 1907 je postala pravomočna postava glede čiste in nepokvarjene hrane v Zjednjene državah.

2. januarja: Leta 1911 na ta dan se je odprla poštna hranilnica v Zjednjene državah.

3. januarja: Leta 1809 na

ta dan je bil izdan patent za zadnjega vinjava rewezen. Sam stanuje v potri hiši, zastražen od Hunov. Cerkev so mu podrla, toda od časa do časa se oglasi markantna oseba Mercierja in pove promocije do zadnjega vinjava rewezen. Sam stanuje v potri hiši, zastražen od Hunov. Cerkev so mu podrla, toda od časa do časa se oglasi markantna oseba Mercierja in pove

Isti dan leta 1892 je bil izdan patent za ulične kare, mesne, se sprejme takoj na delo. Fr. Vesel, 4030 St. Clair ave.

(4)

Naprodaj je dober avtomobil za razvajanje blaga. Jakor ceni. Vprašajte pri A. Coli, 5819 St. Clair ave.

(5)

Mnogo oseb zdravi svoje teleso in napoljuje želodce z zdravili, namesto, da bi dali preiskati svoje zobe pri izkušenem zobozdravniku. Slabi zobje so najslabši sovražniki zdravja in srca.

Naročnina znaša na leto \$3. na pismeno zahtevo.

Koledar za januar.

Pratike prinašajo izključno le imena svetnikov in svetnic "božjih" vsaki dan. Tudi v naših koledarjih ameriških imamo le svetniška imena za posamezne dneve. Menda ne bi nič škodovalo, če bi namesto imen svetnikov priobčili vsak mesec nekaj važnih datumov, ki se nahajajo na dan v mesecu, v katerem živimo. Zvedeli bi marsikaj novega, dočim so imena svetnikov že vsem poznana in se ponavljajo od leta do leta.

Meseca januarja si moramo zapomniti namesto svetnikov sledenje, važne zgodovinske dneve:

1. januarij: Novo leto. Tega dne leta 1907 je postala pravomočna postava glede čiste in nepokvarjene hrane v Zjednjene državah.

2. januarja: Leta 1911 na

ta dan se je odprla poštna hranilnica v Zjednjene državah.

3. januarja: Leta 1809 na

ta dan je bil rojen slavni ameriški pisatelj in pesnik Edgar Allan Poe.

4. januarja: Rojstni dan leta 1838 "Tom Thomba" (Charles S. Stratton.)

5. januarja: Kongres je naredil postavo leta 1905, po kateri se je Rudeči Kriz Ameriški inkorporiral.

6. januarja: Leta 1776 silni potres v Italiji, ki je ubil nad 3000 ljudi.

7. januarja: Leta 1450 je bila ustanovljena univerza v Glasgovu.

8. januarja: Na ta dan leta 1789 se je vrnila prva predsedniška volitev v Zjednjene državah. Izvoljen George Washington prvi predsednik. Iсти dan leta 1815 se je vrnila bitka pri New Orleans, La, kjer so bili Angleži porazeni od Amerikanov.

9. januarja: Prvi zračni balon se je spustil v zrak v Ameriki, in sicer leta 1793 v Philadelphia, Pa.

10. januarja: Leto 1840 ustanovljena redna penny pošta v Angliji.

11. januarja: Rojstni dan leta 1757 Aleksandra Hamiltona, slavnega ameriškega junakra.

12. januarja: Rojstni dan leta 1737 John Hancocka, tajnika prve zvezne skupščine v Ameriki. Ni je naredila "Izjava neodvisnosti."

13. januarja: Kongres Zjednjene držav je na ta dan leta 1777 ustanovil zastavo Zjednjene držav s trinajstimi zvezdam.

14. januarja: Leta 1742 je umrl Edward Halle, ki se je prvi pečal podrobnejše zivljensko statistiko človeka in njegovo mrjčnostjo.

15. januarja: Prva lokomotiva, ki je bila zgrajena v Zjednjene državah se je na ta dan postavila v promet leta 1831.

16. januarja: George Washington je podpisal dekret, da so Zjednjene države popolnoma svobodne in neodvisne.

17. januarja: Rojstni dan leta 1706 Benjamina Franklina, slavnega ameriškega bojevnika za svobodo in izumitelja strelovoda.

18. januarja: Rojstni dan leta 1782 Daniela Websterja, glasovitega književnika in govornika.

19. januarja: Rojstni dan leta 1807 generala Roberta Lee, povelnika ustaških čet južnih držav v boju s severnimi državami za osvobodenje zamorcev.

Fant, ki ima veselje do dela tudi prvi patent za ulične kare, mesne, se sprejme takoj na delo. Fr. Vesel, 4030 St. Clair ave.

(4)

Naprodaj je dober avtomobil za razvajanje blaga. Jakor ceni. Vprašajte pri A. Coli, 5819 St. Clair ave.

(5)

Saloon naprodaj, blizu velikih tovarov. Prodaja se radi bočnih v družini. Pisite na Box 99, Clevelandsko Ameriko, 5819 St. Clair ave. O. Na ustimate poizvedbe se ne da nobenega pojasnila, ampak

Naročnina znaša na leto \$3. na pismeno zahtevo.

\$10.00 \$10.00 \$10.00

Posebna ponudba za jan.

Ljudje, katerem leži prihodnjost pri srca, naj se pridružijo sedaj, da ustanove lastno domačijo.

Nata kompanija daje po državnem izkazu najboljšo zemljo v Wisconsinu, v domačiji rudeči detelje, plenice, ose, alfalfa, ſirol, grah, tobak, slatkorna pesni krompir.

Pri 40 akru le \$12.50 in več za ater. Če plačate \$10.00 se vam garantira za zemljišče.

Maniša zemljišča, 5 ali 10 akrov za kokoško farmo, ribji lov ob jezeru, lov po zimski. Sreči jelenov v oblici. Nobenih obresti za prvih 5 let. Za pojasnilo pišite na

North American Land & Timber Co.

332 So. Canal St. Chicago, Ill.

H. N. PIKOR, 904 Giley Hotel, Cleveland, Ohio

Princeton 1944 W. Pedralis 5306 HALE AVE. Wood 783 R

BRATA KUNSTEL

New York Dry Cleaning Co.

Priporočava se konjemu občinstvu za čiščenje, likisanje in popravljanje

MOŠKIH IN ŽENSKIH OBLEK

Vse delo vršljiva v popolno zadovoljnost. Fino delo Niske cene. Priporočamo likat in pripravljeno na dom.

6220 ST. CLAIR AVENUE

NAJSTAREJŠA SLOVENSKO-HRVATSKA TRGOVINA Z LIKERJI V AMERIKI

Mi predstavljamo najboljšo Španijo po vsečilih cenah

Brinjevec, 6 steklenic..... \$ 7.00

Brinjevec, 12 steklenic..... \$ 13.00

Posemerna steklenica..... \$ 1.20

Tropinovec, galon..... \$ 2.25, \$ 2.50, \$ 2.75 in \$ 3.00

6 steklenic..... \$ 1.50

12 steklenic..... \$ 2.00

Silovka, galon..... \$ 2.75 in \$ 3.00

Naše slavno zname "66" žganje, 7 let staro..... \$ 5.00

6 steklenic..... \$ 5.00

Concord vino, rudeč, barel..... \$ 22.00

Po 5 in 10 galon na galono..... \$ 16.00

Posemerna galona..... \$ 1.00

Belo vino, barel..... \$ 25.00

Belo vino, pol barel..... \$ 19.00

Za 5 in 10 galonov, za galono..... \$ 1.00

Posemerna galona..... \$ 1.25

Pri naročilu pošljite vselej denar money order ali tel.

Za posodo so posebne cene in storje za 3, 4, in 4% grane posode 600 vask, 5 &

Ivan Cankar:

Milan in Milena

Ljubezenska pravljica.

Bilo mu je, kakor da stojički so vse že videle in spoznale. S trepetajočimi prsti je pogledil tiste roke; izpod praha so se zasvetile še belejše; zdeleni so mu že, da so se zgstile, da so topie. Pred očmi se mu je zazibalo, vzrik se mu je izvili iz grla, omahnil je na tla.

Šel je dalje in je prišel do podobe, ki so bila vsa drugačne. Obraz device breznačenje. Oči so ga izprševalo milo in tiho: "Kod blodiš, dragi? Kam so se izgubile tvoje mlade misli?" In bele, drobne, nedolžne roke so ga blagoslavljale. Zahtel je, skril je lica v dlani in je pogebnil, gresnik iz cerkve.

Videl je obraz otroka, dekletca, v tuji svet strmečega, plahega, zaupljivega. Obraz je vabil in se je ohranil. "Pridi, brat moj, tovariš, ljubček; kaj ne vidis, da te čakam? O ne, ne hiti, bojim se te! Zakaj mi verjamēš, da se te bojim; kje se mudiš? Poljubi me, objemi me, odprto je moje naročje! Ne, ne, ne tako silno, ne tako strašno, ne tako sladko, duši me do smrti — o daj mi smrt!" Smrt, smrt! V smerti je izpolnjena ljubezen!

Tisto noč je planil Milan iz spanja, iz divih sanj; planil je in je tekel proti durim in je klical. Klic je samotno odmeval v noč, odgovora ni bilo. Takrat je Milan ihtec, trepetajoč odpril okno in je skočil navrt — kakor da bi skočil proti zvezdam, v neskončnost, iz poljeni ljubezni naproti, v smrt. Na vrtu je tiho vzkljiko, zaječalo. Lilijs so dišale, vabile, slavec je pel.

Zjutraj so ga našli med rožami in lilijsami, rezedami in nageljini. Curek krvi je tekel

po belem čelu; soper je počasi in težko; ustnice so bile napol odprtne, kakor za poljub, roke so bile rozprostre, kakor za objem.

II.

Med mnogostevilnimi tetami in sestrami, v svetlem domu, v šumu in smehu je živila Milena, ko so tiho in plaho izpregledale njene oči. Bilo je, da je kakor da je cisto sama med vsemi ljudmi, da ne pozna nikogar in ne razume nikogar. Rekli so, da je odliudna in čemerina in so ji klicali zdravnike; zdravniki so pisali recepte, bolnici pa niso našli. "Čuden otrok!" so skomizale tete. "Milena, ali bi rada bonbon?" — Milena se je ozrla postrojana in je šla brez slovesa v drugo izbo. Gledala so zanj. Ko je zaprla duri, je rekla teta Fani: "Kako hitro rašte ta otrok, skoraj prehitro! Saj je že kakor... ženska!" — In so se spogledale.

Milena je prišla v drugo izbo in je sedla na zofo, ogledalu okrenila, hitela je po temnem hodniku v svojo izbo ter se je zaklenila. Nato je stala ob duri molče, mirno, kakor brez vsakega občutka.

Kljuka se je zganila: ker se ni udala, je zunaj narahlo potrakalo.

"Milena... Milena!" je privarjala teta Fani s presecim glasom.

Milena je molčala.

Nato je izpregovoril še drug

glas, ves sladek, kakor počasen

in z dišečo vodo umit.

Takrat se je vzdignilo v nji nekaj silnega — stud in sovraščino in neznana bolest. Udari la je z drobno pestjo ob duri in je vzkrnila s čisto tujim hri pavim glasom:

"Stran! Stran! Stran!"

Tisti koraki zunaj, nato je vse umolknili.

V mraku je videla Milena popolnoma razločno obadvaj, kako sta se sedeča tesno objeta na divanu; videla je še več stvari, ki jih nikoli ni gledala v vsem bitju, v vseh mislih, grda celo v sanjah. Nič podobna drugim ljudem; ti živje vse drugo življenje, v svetlobi, v veselju in lepoti; ona hodi med njimi, govori z njimi, ali vendar je kakor sova, ki samo-

svoja in sovražno strmi iz rešetke in čaka noči.

Drugi ljudje ljubijo in govorijo o ljubjivo. Bala se je te besede v sram jo je bilo, kakor tistega greha, ki si ga človek naskrivaj zaželi pomoč in mu ne pozna lica, ne imena. Ustna so žejna in vroča, oči bi se rade razokale, pa so izzete; telo trepeče. In daleč je Kristus. Duša je zavrnena, tam bi ugasnula za zmior.

Milena, ki je hodila s tihim, trudnim korakom, je stopila nekoč skozi pripre duri v mračno izbo ter je strmelala.

Na divanu sta sedela teta Fani in mlad človek, ki je zahajal v hišo in ki je bil podoben nedeljsko običenemu brvecu. Objemala sta se tesno krog vratu in pasu ter sta vzdihovala. Ko sta ugledala Mileno na pragu, sta odskočila drug od drugega. Teta Fani je planila proti durim.

"Cuj... Milena... Milenica!"

Milena se je bila sunkomata skrenila, hitela je po temnem hodniku v svojo izbo ter se je zaklenila. Nato je stala ob duri molče, mirno, kakor brez vsakega občutka.

Kljuka se je zganila: ker se ni udala, je zunaj narahlo potrakalo.

"Milena... Milenica!" je privarjala teta Fani s presecim glasom.

Milena je molčala.

Nato je izpregovoril še drug

glas, ves sladek, kakor počasen

in z dišečo vodo umit.

Takrat se je vzdignilo v nji nekaj silnega — stud in sovraščino in neznana bolest. Udari la je z drobno pestjo ob duri in je vzkrnila s čisto tujim hri pavim glasom:

"Stran! Stran! Stran!"

Tisti koraki zunaj, nato je vse umolknili.

V mraku je videla Milena popolnoma razločno obadvaj, kako sta se sedeča tesno objeta na divanu; videla je še več stvari, ki jih nikoli ni gledala v vsem bitju, v vseh mislih, grda celo v sanjah. Nič podobna drugim ljudem; ti živje vse drugo življenje, v svetlobi, v veselju in lepoti; ona hodi med njimi, govori z njimi, ali vendar je kakor sova, ki samo-

taje vrgla na zofo. Čutila je, klenjeni izbi in je zgodaj prisega po nji sam razgaljeni greh z magnusno spolzki rokami in da mu nikamor ne more pobegniti. Koderkoli je horila, je čula za seboj njegov drsajoči korak, ki je dihal na tilnik sapa iz njegovih ust, da je spreletelo vroče in ledeno. Sredi gluhe noči se je vzdramila iz strašnih sanj in zdelelo se ji je, da vidi tik pred seboj dvoje trdih svetlih, široko odprtih oči ter da išče po oči gnuona duja roka.

Globoko na dnu srca pa je ležala brdkost, brezmejna, temna — črno močvirje, ki se nikoli ne zgane in ki nikoli ni okusilo sladkega sočnega žarka. Le pod večer se vzdignje iz močvirja bele vešče, blodne misli, oznanjevalke smrti. —

Vse to je bilo v tistem času, ko se je Milena pripravljala na prvo sveto obhajilo. Še daleč je bil dan; zdele se je, kakor da je tam kje onkraj visokih gora in da se nič ne bliža; časih jo je obšlo mirno veselje sladko odrešenje, da tistega dné nikdar in nikoli ne bo. Učila se je, da je sveto obhajilo največja srca in milost, ki more biti človeku dodeljena. Kadars zavžije sveto hostijo, se združi z njim sam Kristus;

ociščen je vseh grehov, povzdignjen v nebesa in angeljem enak. Ali neversta-duša mora biti pripravljena, da vredno sprejme ženina-Boga; drugače bi storila strašen greh, ki se mu pravi božji rop; kdor je bil tega greha deležen, je vdrugri krizel Kristusa... Te nauke se je učila načust, brbljaje in s pojočim glasom, kakor da bi ponavljala naštavko. Se zadnji dan, med izprševanjem v šoli in na predvečer pri spolni ni občutila prav nič tiste sladke in svečane ubranosti, o kateri je pravil katehet, da jo vlike v srce božja milost, če prosi človek čanjo v goreči molitvi. Vse je bilo kakor ponavadi. Le nekaj težkega, neprijetnega je ležalo v životu, kakor utrujenost in zaspana lenoba. Sedela je sama v za-

zvali in nas vsekoči posluži. Slovenski časopis nim bo dohodkov in je treba trdega delati in tržev, da se zdraja. To je posebno za časopise, ki so navezani na druge trgovske opravke, kakor na pr. na poslovanje denarja, kjer se zaslužijo ogromne svote denarja. Časopis nadalje grože tudi zasebni poštni izdatki in druge. Tudi je odvisen od naročnikov v dvojnem oziru: Prvič da točno plačujejo naročnino, in drugič da naročniki kupujejo pri trgovcih, ki oglašujejo v listu. V Clevelandu je na stotin slovenskih trgovin, katerih majac rojaki poslužujejo. Vecina teh trgovcev nam je vselej draga volje pomagala z oglasi in skrivinami, je po tudi mnogo drugih trgovin v sredini slovenske naselbine Cleveland, kjer imajo slovenske službence in delajo skoro izključno trgovino s Slovenci. Te trgovine so lastnina drugorodcev. Dolžnost takih trgovin je, če delajo posle in kupujejo s Slovenci, da oglašujejo v slovenskem listu. S tem dajete listu največjo moralno pomoč. Trgovine pa, ki živijo od Slovencev in ničesar ne žrtvujejo za Slovence, niso vredne, da bi jih Slovenci podpirali.

Uredništvo je pripravljeno tudi v bodočem letu posvetiti vse svoje moči napredku listi. Prosimo naše zmožnejše naročnike, da nas podpirajo in dopisi in članki. Kdor se zanimal za napredek, bo gotovo naročnik "Clevelandke Amerike". Tako bomo povečali krog naših čitateljev in dajali podlage za splošni napredek in izobrazbo. Zato se priporočamo vsem dosedanjim naročnikom, da ostanejo zvesti in točno poslovijo svojo naročnino. Za vsejih podporo v preteklem letu se jim zahvaljujemo. Naj bolj prepričani, da so podpirali dobro stvar. Naprej torej, da bo napredek še večji. Držite se lista, bodite iskreni Slovenci, zavedni in dostojni Amerikanici.

Uredništvo in upravljalstvo.

THE PARISH & BINGHAM CO.

BUILDERS of AUTOMOBILE FRAMES
STEEL STAMPING.

CLEVELAND, - OHIO